

ג'מאעקע ג'מאע

כרך ד

תשנ"ט

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
מרכז חיים הרצוג לחקר המזרח התיכון והדיפלומטיה
המחלקה ללימודי המזרח התיכון

כתב העת ג'מאעה יוצא לאור בסיועו של
מרכז חיים הרצוג לחקר המזרח התיכון והדיפלומטיה

מרכז הרצוג מגייס חוקרים מתחומים שונים - היסטוריה, דיפלומטיה, מדעי הרוח
והאמנויות - לבחינה של נושאים בעלי חשיבות עליונה. המרכז מקיים קשרים אקדמיים עם
אוניברסיטאות בעולם ומעודד חוקרים צעירים לעסוק בסוגיות של האזור ובמורשת
המשותפת.

ג'מאעה جامعة

כרך ד
תשנ"ט

עיד
אבי רובין

הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
תשנ"ט

כתב העת ג'מאעה נערך על ידי
תלמידים של המחלקה ללימודי המזרח התיכון
באוניברסיטת בן-גוריון בנגב

המערכת

חיה במבג"צ-ספורטס, ורד הוכמן, ויקי היינה, אבי יששכרוף, אבי רובין

עריכה מדעית

תני רם

עריכה לשונית

יעל מלכיאל

כתובת המערכת והמנהלה:

ב'מאה, המחלקה ללימודי המזרח התיכון

הפקולטה למדעי הרוח והחברה

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר שבע 84105

כל הזכויות שמורות להוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תוכן העניינים

7	דבר העורך	הדס הירש
	כיסוי ועיסור פניהן של נשים לפי מקורות מוסלמיים	
9	קדמים	
	הליברליזם המצרי במבחן: תגובת מוחמד עבדאללה	ישראל גרשוני
31	ענאן לעליית הנאצים לשלטון בגרמניה, 1933-1935	
69	אמאמות עומאן: בעקבותיה של מורשת מושכות ואבודה	עוזי רבי
	"האם יזכר שמנו?": כתיבת ההיסטוריה של המהפכה	אפסנה נג'מאבאדי
94	התוקתית באיראן כאילו יש חשיבות לנשים ולמגדר	
	רשימות ביקורת	
	דן סגל	
	כלום מותר לדבר על נשים חומות? תהיות על	
127	ביקורת בין-תרבותית בסוף המאה העשרים	
135	דני רבינוביץ, אנתרופולוגיה והפלסטיונים	עמליה סער
	Joel Gordon, <i>Nasser's Blessed Movement: Egypt's</i>	יורם מיטל
144	<i>Free Officers and the July Revolution</i>	
	נקודה למחשבה	
	עברי, בני, אדוני הוודר: מדינה, משפחה ועבודת	דרור זאבי
155	בתרבויות המזרח התיכון המודרני	
160	על המחברים	
ix	תקצירים באנגלית	

מאמרים יוגשו למערכת בשני עותקים מודפסים ברווחים כפולים. רצוי לצרף דיסקט.
 הנחיות לרישום הפניות ומראי מקום אפשר לקבל במערכת.
 האחריות לכתוב במאמרים חתומים חלה על מחבר/ת המאמר בלבד.
 לאחר שהמתבררת אישר/ה את נוסח המאמר הערוך, המערכת איננה מחויבת לכל דרישה
 נוספת מצדו/ה.

חומר לפרסום יש לשלוח עבור:

מערכת ג'מאעה
 המחלקה ללימודי המזרח התיכון
 אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
 באר שבע 84105

טלפון המערכת: 07-6461454

פקס: 07-6472952

דואר אלקטרוני: jamaa@bgumail.bgu.ac.il

כותרות של ספרים ומאמרים ושמות מחברים יופיעו כפי שהם במקור, אם הם נכתבו
 באותיות עבריות או לטיניות, ועל פי כללי התעתיק הפונטי המפורטים בלוח התעתיקים,
 אם הם נכתבו במקור באותיות אחרות. מונחים בערבית ובפרסית יכתבו על פי תעתיק
 פונטי, כמפורט בלוח. מונחים בתורכית עוסמאנית יתועתקו על פי התורכית המודרנית.

כללי התעתיק לכתב העת ג'מאעה

האות	תעתיק מערבית	תעתיק מפרסית	האות	תעתיק מערבית	תעתיק מפרסית	האות	תעתיק מערבית	תעתיק מפרסית
ا	א	א	ب	ב	ב	ج	ג	ג
ب	ב	ב	د	ד	ד	ه	ה	ה
ج	ג	ג	ز	ז	ז	ح	ח	ח
د	ד	ד	س	ס	ס	ط	ט	ט
ه	ה	ה	ش	ש	ש	ق	ק	ק
ح	ח	ח	ص	ס	ס	ك	כ	כ
ط	ט	ט	ض	ז	ז	گ	ג	ג
ق	ק	ק	ظ	ז	ז	ن	נ	נ
ك	כ	כ	ع	ע	ע	ي	י	י
گ	ג	ג	ف	פ	פ			
ن	נ	נ	ق	ק	ק			
ي	י	י	ج	ג	ג			
			د	ד	ד			
			ز	ז	ז			
			س	ס	ס			
			ش	ש	ש			
			ص	ס	ס			
			ض	ז	ז			
			ظ	ז	ז			
			ع	ע	ע			
			ف	פ	פ			
			ق	ק	ק			
			ك	כ	כ			
			گ	ג	ג			

דבר העורך

מאמרו של ישראל גרשוני מהווה נדבך נוסף בדיון היסטוריוגרפי שכבר קיבל ביטוי
 בגיליונות קודמים של ג'מאעה, ועניינו בתיאור עברה של מצרים. המאמר קורא תיגר
 על שורה של טיעונים (ביניהם כאלה שנכללו במאמר שהתפרסם בגיליון הקודם של
 ג'מאעה) שקנו להם שניתה בניתוח ההיסטוריה האינטלקטואלית של מצרים
 המודרנית. גרשוני מבקש לפרק את הגרטיב המכונן של נדב ספרן (Safran) ואת
 הגרטיבים שנגזרו ממנו בדבר "משבר האוריינטציה הליברלית" במצרים בשנים
 1933-1935 ואילך. במרכזו של אותו גרטיב ניצבת הטענה שהחל מתקופה זו חלה
 נסיגה מהשיח המודרניסטי, החילוני המערבי לשיח שמרני, אסלאמי וריאקציוני.
 גרשוני מערער על הרלוונטיות של המקורות שעמדו ביסוד "גרטיב המשבר" ומראה
 כי קודפוס הסקסטים ששימש את החוקרים גרם, בחוסר הרלוונטיות שלו, לתיאור שגוי
 של הלכי הרוח ששררו בשיח האינטלקטואלי במצרים בשנים הנידונות. המאמר מצביע
 על שדה דיסקורסיבי של טקסטים אחרים, שממנו ניתן להפיק תובנות שונות על
 גישותיהם הליברליות-חוקא של האינטלקטואלים המצרים.

עוזי רבי מבקש להשמיע את קולה של ישות פוליטית-תרבותית שהתפוגגה במהלך
 המאה הארבעה ושחזנה במסגרת המחקר ההיסטורי, הלא היא המורשת הקדומה של
 פנים הארץ בעומאן. המאמר דן במורשה השבטית העומאנית ובחשיבה המדינית
 האבאזית ובקשר שביניהן, ואגב כך מציג את הגולות שבמושג "המדינה". בין היתר,
 עומד רבי על חולשתה של הגישה המחקרית המצביעה על דיכטומיה בין "חברות
 מדינתיות" ל"חברות אל-מדינתיות" ומציג את האסאמות האבאזית-שבטית
 שהתקיימה בעומאן כמדינה שבטית טיפוסית.

הדס הירש מבקשת לתת ביטוי לקולן של נשים מוסלמיות שחיו בחברות האסלאמיות
 הקדומות באמצעות עדויות אילמות – מראן החיצוני ולבושן. כהתבסס על הקוראן
 והחזרית ועל סמך תפיסה מחקרית של הלבוש כסמל האצד בתוכו משמעויות
 חברתיות-תרבותיות, משחזרת הירש היבטים במערכת היחסים בין המינים ומצביעה
 על האופן שבו גברים (והדי הם שכתבו את הסקסטים הקטוניים) תפסו את מקומה ואת
 מעמדה של האישה בחברה.

אפסאנה נג'מאבאדי, שמאמרה רואה כאן את לראשונה בעברית, עוקבת אחר